

Comitat'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

o in

Strat'a tragatorului [Lő-
vésztoka], Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decat numai de la corespun-
dintii regulari ai „Fed. ratiunii.”
Articolii trimisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune

Pre trei lune . . . 3 fl. v.

Pre siese lune . . . 6 „ „

Pre anulu intregu . 12 „ „

Pentru Roman'a :

Pre a. intregu 30 Fr. — 30 Lei u

„ 6 lune 16 „ — 16 „ „

„ 3 — 8 „ — 8 „ „

Pentru inserțiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. caos'a tim

brale pentru fiecare-oare publica-

tiune separatu. In loculu deschis

20 cr. de linia.

Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 18./30. nov., 1872.

Ministeriulu Ungariei au trecut prin multe si dese transformatiuni de la 1867, adeca de la infiintarea si constituirea lui pana in diu'a de astadi, astfelu catu neci unulu d'ntre membrii primitivi n'au ramasu, cellu pucinu nu la postulul seu, insu-si ministriulu presiedinte, de si nu omu nou, au revenitu dupa ce essi-se odata, asiá si Wenckheim, dar' tote ace-tea transformatiuni n'au fostu decatu schimbári personali si numai „simple“ schimbári pers. adeca n'au fostu urmarea vre unei sguduiture parlamentari. Asta di inse prim'a data, de siese anni intempnãmu adevrata crise ministeriale. Acum nu mai este si nu pote fi vorba de simpla schimbare de persone si ori ce d'icu organele officiose despre scandalulu parlamentariu de la 18. I. c. — reducandu-lu la pura cestiune personale, — despre pucindu spriginu ce partit'a deachiana ar fi datu s'au nu ar fi datu lui Lonyai, ori intregu ministeriulu, si ca tote aceste differentie manifestate indata la venirea lui Lonyai, (in loculu lui Andrassy) continuate merdu si devenite acute in urmarea eruptiunii de la 18. I. c. ar fi numai una cestiune personale, cestiune de incredere sau neincredere, tote acestea si asemenea appetitári, ni-se paru a fi numai palliative, inscenate pentru a se mistificá lumea, inventate pentru a se acoperi adevrulu. Crisea actuala se pregatesce de multu si chiaru incidentulu de la 18. nov. se pare a fi pregatitu cu mana lunga spre a se grabi deslegare. Noi credemu ca schimbarea imminente nu mai este personale, ci este „schimbare de sistem“ sau cellu pucinu este „trecere“ la schimbare de sistem. — Inca pre candu Lonyai se aflá la Vienna cá minstru allu financieleru comuni, se vorbiá cá d'insulu are sè revina, si se revina cá ministru presiedinte allu Ungariei, dar totodata, d'insulu, despre care se scieá, ca se tiene de partit'a vechiloru conservatori, va constitui unu nou ministeriu cu totulu d'in alte elemente de cum fusese, adeca d'in partit'a vechiloru conservatori. Lonyai au revenitu, dar preste acceptare, fara programu nou, dechiarandu in parlamentu cá d'insulu nu are alta missiune, decatu a continuá — pre basea essistente si pre callea batuta de genialulu seu predecesoriu, — oper'a inceputa. Va sè d'ica tempulu nu sosisse inca pentru schimbarea sistemulu pseudo-constitutiunalu, adeca a absolutismulu mascatu, si trecerea lui in sistemulu absolutismulu mai pronunsiatu. Situatiunea se schimbasse indata cu venirea lui Lonyai, cá ci una parte considerabile d'in falang'a deachiana, addictissima lui Andrassy, erá infensa lui Lonyai si numai prea violent'a actiune electorale a acestui omu silnicu, si temerea deachistoru, de cari se tienu si clericali, ca nu cum-va oppositiunea sè devenia in majoritate, au fostu causele principale cá Lonyai s'a potutu pana acum sustiené la putere. Cumca Lonyai erá, multoru-a si chiaru ministriilor d'in cabinetulu andrassianu, persona invisa (rèu veduta) usioru se pote pricepe d'iu desele atacuri alle oppositiunii indreptate in contr'a personei sale si d'in pucinulu zelu de apperare allu deachistoru, desbinati intre sine, si preste totu cu pucina affectiune pentru Lonyai. De aici se pote splicá si fenomenulu aparutu numai acum dupa escarea crisei, cá ministrii cabinetulu andrassianu se oblegasse intre sine, ca facia cu intentiunile lui Lonyai in casu de eventuali schimbari personali, sè fia solidari, adeca au sè demisiunedie toti, au sè stee asemenea toti, va sè d'ica unulu pentru toti si toti pentru unulu. Acesta impregiurare devenita la cuno scinti'a publica numai dupa scandalulu Cernatonia, adeca dupa eruptiunea crisei ministeriale, este de mare insemnetate, pentru cá servece de documentu, cumcá pre atunci inca se presentia cea ce are sè se intemple acum. Deputatii d'in fractiunea clericala (ca la 30—40 insi) asemenea infensi lui Lonyai, s'a tienu in reserva ei au lucratu pre sub mana ca sè grabesca eruptiunea crisei si deslegarea ei in favorea loru. — Noi credemu cá ei voru trage folosele crisei, ei voru eredi successiunea, de nu immediatu acum, apoi nesmintitu dupa

unu nou cabinetu de transitiune, de scurta, prea scurta vietia. Se analizãmu fractiunile majoritatii Camerei si vomu avé precisata situatiunea. Partit'a deachiana se compune actualminte d'in deputati amici lui Lonyai, cari bucurosu l'ar sustiené, daca si ar poté face majoritate prin coalitiune, acest'a inse este aproape imposibile, pentru cá d'in fractiunile oppositiunii neci unu suffletu nu existe care sè voiesca a intrá in coalitiune pentru a sustiené pre Lonyai. Fractiunea Lonyaiana dara de si numerosa in sinulu partitei deachiane, nu are majoritate, ne fiindu sustienuta de cea lalta fractiune, care s'a allaturatu fractiunii clericaliilor sub conducerea lui Sennyei, ceea ce s'a vedutu mai appriatu cu ocasiunea votarii a supr'a admitterii motiunii lui Ern. Simonyi. Totu asiá adevratu este inse, cá neci fractiunea anti-Lonyaiana, coalitata cu fractiunea clericala nu are inca majoritatea necessaria spre a poté veni si a se sustiené la putere, acest'a se va face numai daca si-ar poté atrage pre addictii lui Lonyai, ceea ce fara indoela s'ar si intemplá indata ce steau'a lui Lonyai ar appune, ba se operedia acum cu incetulu, precandu steau'a lui Lonyai se afla obfuscatu si in decadentia. Tempora si fuerint nubila, solus eris. — Lonyai nu mai are increderea, prin urmare neci spriginirea majoritatii, a fara de acest'a pre oppositiune si-o are infensissima si in fine, inaintea tierci, d'insulu este petatu cellu pucinu in presupposetiune destullu de grava, de carea nu s'a purificatu inca si este mare intrebare: daca purificatiunea i este posibilu? In astfelu de situatiune Lonyay chiaru candu d'insulu ar' fi mai pucinu ageru omu de statu, decum este, au intiellesu prea bine cá nu mai pote sta, si d'in asta cauza si-a cerutu demisiunea. Neci cá se poté altmintrea. Se vorbiá inse, cá d'insulu, sperandu a poté inca repará ruptur'a partitei deachiane, aveá intentiunea de a tieré in clubu unu felu de oratio pro domo sua ministeriali si cá dupa ce i ar' fi successu a reversá lumina „noua“ a supr'a situatiunii, si-ar' fi desvoltatu totodata „noulu“ seu programu! Clubulu inse au crediutu, cá „nou“ programu numai de la unu „nou“ cabinetu se face, era nu de la unulu vechiu si bine cunoscutu, era pentru „noua“ politica, ce ar' avé sè o inauguredie D. Lonyay, partit'a n'a vrutu de felu sè se entusiasmedie. Precum se vede, D. Lonyay se tiene de portufoiu cu tenacitatea orbului, care se tiene de gardu si cu lacomi'a ursului invetiatu la miere si este resolutu a se sustiené cu forti'a, precum se tienu toti cei ce au gustatu d'in putere, pana candu nu sunt dati a fara . . . De aici staruintiele lui la Domnitoriulu, d'aici scirile cá ar' posiede inca deplina increderea monarchului, care nu i-ar' fi primitu demisiunea, pana a nu se informá in faci'a locului despre adevrat'a situatiune. — Domnitoriulu este aici si in d'illelo prossime resolutiunea lui va fi cunoscuta. — Dupa una versiune ministrii toti cu Lonyay d'impreuna si-ar' fi datu si cerutu demisiunea, era dupa alta versiune numai ministrii andrassiani, ceea ce ar' dovedi cá acesti-a nu mai voru sè functiunedie cu capulu cabinetulu actualu, petatu inaintea tierrei. Daca monarchulu va primi demisiunea loru si va insarciná pre Lonyay a constitui de nou cabinetulu, atunci, precum disseramu mai susu, acestu cabinetu va fi de transitiune si de scurta durata, era daca si Lonyay va fi demisiunatu, ceea ce se pare mai probabile, atunci vechii conservatori coalisati cu clericali voru veni la putere si cu venirea loru se va inaugurá unu nou sistem. De va romané Lonyai, collegii lui voru fi nesce mediocritati parlamentari, era de voru veni vechii conservatori cu Sennyei in frunte, atunci Lonyay, cu tote cá se credea cá d'insulu se tiene de partit'a loru, n'are locu intre d'insii, ci voru veni alti omeni. Noi sustienemu cá acestu espedientu d'in urma se va alege, si numai la casu candu tempulu nu ar' fi sositu inca, se va alege espedientulu de transitiune pana candu si in Cislaitania lucrurile voru ajunge la asemenea maturitate.

Situatiunea in Franci'a.

Lupt'a intre partitele d'in adunarea nationala de la Versalia este passionata si esacerbata, si momentulu decidiatoriu nu se pare a fi aproape. Portarea stangei republicane nu este nici-decátu stangace, ér' monarchistii d'in drept'a sunt departe d'a merge pre cale drepta. — D'in intemplantare acestu-a este unu preliudu antitetiu, care, daca vomu procede d'in punctulu de vedere alu partiteloru, pentru unii este unu adeveru placutu, ér' pentru altii amar. Comissiunea emissa pentru propunerea lui Kerdrel a tienu in 22. I. c. una conferintia, carea in ultimulu ei momentu erá aproape sè se nimicesca pentru cá unu membru alu comissiunii, voindu sè deé acestei conferintie caracterulu unu accusatu candu appare inaintea judecatoriloru sei, a propusu, cá intrebările ce se voru pune lui Thiers mai inainte sè se circumscrisca si apoi collegiloru sei sè nu li se permitta a essi d'in cadrulu acestoru intrebári. Acesta propunere a fostu primita cu mare indignatiune, cu osebire dlu Bathie, pre care fam'a impraciata l'a desemnatu de repportoru, a combaturu o cu multu focu si zelu, asié incátu in fine, spre norocirea tierrei si in prim'a linia a comissiunii, propunerea se respinse; cá-ce la asié procedura vatematoria Thiers nici-candu nu s'ar fi invoitu si nici cá s'ar fi presentatu la acea conferintia, spre a li dá deslucirile necesarie.

Membrii comissiunii nu se infacisiasera inca in numeru completu si betranulu Thiers, care avea d'a se justificá inaintea acestei comissiunii pentru unele puncte d'ie mesagiulu seu a si intratu in sala de consultare. Presiedintele comissiunii, ducele d'Audiffret-Pasquier, se grabi indata a dechiará, cá dispusetiunea si intentiunile membriloru comissiunii sunt de una natura reconciliatoria, cá dsale i ar placé si s'ar bucurá forte, daca cestiunea s'ar poté resolve astfelu, incátu sè corespondu intereselor generale ale tierrei si sè liniacesca spiritelo irritate. Dupa acestu essordiu insinuandu essitu d'in gur'a presiedintelui, comissiunea ceru deslucire a supr'a urmatorieloru puncte: 1. Pentru-ce presiedintele republicei in nunciulu seu a aretatu banchetulu de la Grenoble cá unu incidentu neevitabilu; 2. Pentru-ce se areta, mai de parte in messagiu, cá republica este guvernulu legalu alu tierci, ceea ce nu este in consonantia cu pactulu de la Bordeaux, si 3. Pre ce callea cugeta guvernulu a essi d'in form'a si modulu guvernamentulu actualu, si prin ce cugeta a-lu substitui?

Cá respunsu la aceste intrebári Thiers ar' fi citatu mai antaiu urmatorieloru passagi d'in nunciulu seu: „Candu veti cugetá, cá a sositu momentulu oportunu, spre a introduce reforme constitutionale, atunci nu-lu lassati sè treca nefolositu, dar' sè-lu folositi numai in sensu conservatoriu si liberalu.“ Acestei citatiuni apoi Thiers i-a datu urmatorieloru comentariu nu prea magulitoriu pentru domni d'in conferintia: „Dyostra d'iceti, cá eu lucrु dupa acelu-a-si calapodu cu radicalii; apoi ore nu sunt chiaru acesti-a, cari nu voru sè recunosca dreptulu adunarii nationale actuala, d'a intreprinde vre unu actu constitutionalu? Unde este dar' aici intielegerea mea cu radicalii? Mai departe observu fara remustrare si amaritiune, cá chiaru acei-a, cari nu voru sè lucre nimicu (orleanistii si legitimistii), prin acest'a, cu voia seu fara de voia, dau apa pre mor'a radicaliloru.“ Acum incapatnati necorrigibili au aflatu d'in gur'a presiedintelui republicei, ceea ce tota vrabi'a de pro coperisulu caseloru ciripesce. Dar' ore capetá voru si minte in urmá unei asemeni lectiuni meritate? Este cu porintia, dar' nu prea probabilu.

Discursulu fulminante, ce Pascal Duprat l'a tienu la 22. I. c. in adunarea nationala contr'a familiei d'Orleans, si aretarea modulu cum acesta familia a ajunsu la colossal'a avere, a carei restituire o cere asta di, a produsu sensatiune forte mare atatu in drept'a, catu si in stang'a. Acesta filippica a causatu pretensiuniloru acestoru revolutiunari incoronati mai multa stricatiunea, decátu

chiaru urgitarea acestei cestiuni de bani in unu asemenea tempu nefavorabilu.

Despre crisea ministeriale diariulu guvernamentale „Pesti Napló” scrie urmatoriele :

Ministrulu-presiedinte contele Melchior Lónyay s'a reintorsu de la Vienn'a si, dupa cum afirma cei d'in apropierea lui, M. Sa a aprobatu pre deplinu reportulu, ce i l'a facutu ministrulu-presiedinte despre situatiunea cabinetului actuale si proximale aegode alle camerei. Asta-di ministrii d'impreuna cu Lónyay s'au presintatu in camera si celoru ce i intrebau despre situatiune, li respuusera, ca e forte verosimilu, ca intregu cabinetulu si-va dá demissiunea. Altií afirma (si pre cesti altií i tienemu mai bine informati, de cátu ministrii), ca nu acestu-a este rezultatulu calletoriei lui Lónyay la Vienn'a. Cátu pentru Kerkápolji, acestu-a considera activitatea sa presenta cá finita, indata ce se va inchiaíá imprumutulu, si in constelatiunile presinte nu va mai face neci unu felu de negociatiuni in afacerea bancei nationale. In cercurile deputatiloru se crede inse, ca Lónyay remane si in guvernulu se voru face numai nescie schimbári individuali.

Lonyay pre cum a facutu in Vienn'a, chiaru asié va face mane si aici in clubulu deachistoru pre cari i va intrebá de mai possede increderea loru, séu ba, si totu atunci are de cugetu a tiené unu discursu in care vre se-si desvolte programulu seu amenatu pana asta-di.

Pre cátu scimul ministrii au dechiarat u lui Lonyay, inca innainte de caletori'a sa la Vienn'a, ca ei intre impregiurárele actuali nu si-mai potú tiené positiunea loru. Asta-di ser'a la 5 ore ministrii au tienutu o consultare, despre care firesce, nu se scie nimicu de siguru. Se díce, ca Lonyay aru fi descoperitu, ca ellu possede, cá si mai innainte deplin'a incredere a M. Sale. si spera cá in conferinti'a de mane va primí unu astfelu de testimoniú si de la partita. Inse la acestea ceilalti ministri se fi observatu si dechiaratu, ca acestu votu de incredere, d'in susu si d'in josu, nesmintitu se referesce numai la person'a contelui Lonyay, si pre ei dara nu-i pone in starea d'a-si poté sustiené posturile.

Deci se roga, cá se se faca ingrigire pentru altií, cari se ocupe posturile loru.

Sperámu cá in clubulu de vineri ser'a se va reversá are-si care lumina a sup'ra situatiunii.

Contele Lonyay a mersu in persona la Maj. Sa la Gödöllő si i-a presentatu petitiunea de demissiune a intregului ministeriu. In 29 l. c. la 2 ore dupa media-di se se fi subscrisu ministrii toturorú ressorturiloru si se crede, ca acesta petitiune colectiva ar fi subsemnata si d'in partea lui Lonyay.

Se vorbesce apoi, cá la Deacu s'ar fi compusu una lista pentru noii ministri. Stangei i s'ar fi rezervatu doue portfoiuri. Pre langa tote acestea se mai vorbesce inca si de instalarea unei comisiunii esecutive, in carea se fia representate tote fractiunile. La conferinti'a partitei deachiane, care s'a tienutu in 29 l. c. la 6 ore ser'a, dintre ministri n'a fostu nici unulu de facia.

„Zastava”, diariulu nationale serbescu d'in Neuplant'a, in unulu d'i numerii sei d'in urma se esseptura, si cu dreptu cuventu in contr'a „terrorismului magiariloru” si glorifica

pre serbii, cari nu se lasa a fi amagiti. „Magiarii, dice, chiaru asié facu cu serbii, precum tratá odeniara guvernulu vienesu pre magiari. Amintesce apoi si de Vucovicu si dice, cá a fostu unu barbatu cultu, onestu si constante, inse in cursulu anniloru a uitatu si limb'a serbesca; Vucovicu n'a tostu de cátu unu magiaru de confessiunea gr. or. pentru cá nu possedeá „schinteu'a nationalitáti serbesci.” Astfelu de patrioti li trebue magiariloru. Magiarii si asta-di se radima totu pre astfelu de serbi, si nu cugeta, cá tempurile s'au schimbata. Individii culti, onesti si constanti, asta-di stau toti pre partea serbiloru, séu sunt neutrali. Cei ce nu se dechiaru pentru un'a d'in aceste doue positiuni, se temu de terrorismulu magiariloru. Acesti-a sunt lepedatur'a serbiloru, cari si-dau sufletulu pentru bani si potestate. Pre astfelu de base nu pote fi vorb'a de negociatiuni séu transactiuni. Spiretulu luminatu alu serbiloru va invinge chiaru si atunci, candu commissarii hottentoti li s'ar tramitte cu diecile !

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedinti'a de la 26. noemv., 1872.

Presiedintile Bittó deschide siedinti'a la 10 ore si 30 min. d'in dí si, dupa verificarea processului verbalu d'in sied. precedentu, propune camerei, cá comisiunea ce este d'a se esmitte pentru revisiunea regulamentului interu se se alega numai in sied. de sambeta (30 nov.) Propunerea se accepta. Mai departe, presiedintele anuncia, cá Iuliu Csaba, realesu deputatu in Tier'a-Oasiului. comit. Satumariu, si-a presentatu litterele credentiunale.

Camer'a trece apoi la ordenea dilei, la desbaterea proiectulu de lege despre organizatiunea capitaliei.

La desbaterea generale vorbescu contele Iuliu Szapáry, reportorulu comisiunii centrale, ministrulu de interne V. Tóth si Colomanu Tisza. Cestu d'in urma díce intre altele : In acestu proiectu de lege sunt multe dispusetiuni, contr'a caroru-a noi (opositionalii) ni amu redicatu vocea si le-amu combatutu cu ocassiunea desbaterii legii municipale si comunale. Daca dar' noi nu vomu vorbí acum contr'a acestoru dispositiuni, caus'a este, cá noi vrem si vomu si cere si la tempulu séu modificarea loru nu numai cu privire la capitala, ci pentru tote municipiele; inse momentul spre a pasi cu asemeni pretensiuni n'a sositu inca. D'in aceste motive procedendu, oratorele accepta proiectulu d'in cestiune in generalu.

Ne mai fiindu nimenea prenotatu la cuventu presiedintele enuncia, cá proiectulu de lege s'a acceptatu pentru desbaterea speciale astfelu, precum l'a compusu comisiunea centrale.

La desbaterea speciale §§. 1. pana incl. 8. se primescu fara modificatiuni. La §. 9. se face una modificatiune d'in partea lui Lud. Kármán, carea inse se respinge si se primesce testulu. La paragrafií urmatori, cu osebire §§. 19. si 20., despre incassarea contributiunii si despre polit'a orasienesca se incege o desbatere infocata, cu tote acestea inse se primescu in testulu loru originalu, si astfelu cu §. 21, incl. partea prima a proiectulu este desbatuta si primita; dupa aceea se mai primesce si titlulu partii a dou'a si cu acest'a sied. se redica cátra 2 ore d. m.

Siedinti'a de la 27. nov., 1872.

Pre iedintele Bittó deschide sied. la 10 ore d'in dí si, dupa verificarea processului verbalu, anuncia camerei, cá d'in partea comitat. Pest'a s'a tramissu una petitiune, prin

care se cere, cá se se respinga acei jesuiti, cari voiescu a se asiediá in tiera; alta petitiune d'in partea orasilorú Arbon'a, in carea se cere, cá spelele pentru administrarea municipale se se acopere d'in tesaurulu publicu.

Ioanu Radocza, avendu in vedere mai multe scandale si escesse ce s'au comissu d'in partea soldatiloru, dar' cu osebire avendu in vedere casulu tristu ce s'au intemplatu in 24 lun'a curinte pre strad'a regelui in Pest'a, candu duoi soldati de linia au impinsu pre unu bietu omu betranu cu asié necrutiare si condamnabile reutate, incátu acestu-a a cadutu sub rotele unui omnibus si in urm'a raneloru primite in diu'a aceea a si moritu. — Intreba pre ministrulu-presiedinte cá, avendu cunoscentia despre acestu casu, are de cugetu se pretinda pedepsirea cea mai aspra a acestoru criminalisti si preste totu se ié mesure pentru impedecarea acestoru escesse si se lucre intr'acolo, cá soldatii se nu porte arme afara de serviciu? — Interpellatiunea se va comunicá ministrului concernante.

Paulu Hoffmanu inca interpelladia pre ministrulu de interne, daca este cum-va aplecatu, d'a reportá camerei d'in candu in candu despre rezultatele de pana acum ale esecutárii legii comunale, séu despre stadiulu, in care se afla respectivele operatiuni pregatitorie?

Ministrulu respunde, cá pana acum s'au organizatu 7 comunitáti mari cá orasie cu magistrare regulate, 12 comunitáti mari éra-si cá atari, 16 comunitáti mice cá comunit. mari si 132 comunit. mice. — Camer'a ié actu despre respunsu.

Urmedia ordenea dilei, si a-nume continuarea desbaterii speciale a sup'ra proiectulu pentru organizarea capitaliei.

Paragrafi 22—25 incl. se accepta d'in partea majoritáti fara modificatiune. §. 26 díce, cá membrii comisiunii cetatienesce se se alega diumetate d'intre cei 1200 de virilisti, é' cea-lalta diumetate d'intre numerulu totalu alu alegutoriloru. La acestu paragrafu au vorbitu mai muli deputati cu osebire contra sistemului de virilisti, dar' fiindu tempulu inaintatu, a remasu a se continuá in siedinti'a proxima.

Siedinti'a se redica aprobe la 2 ore d. m.

Siedinti'a de la 28. nov., 1872.

Presiedintele Bittó deschide siedinti'a la 10 ore d'in dí.

Processulu verbalu alu sied. trecute se verifica, petitiunile incurse se tramittu la comisiunea respectiva, é' reportulu comisiunii militare de 15 barbati de specialitate, relativu la acoperirea numerulu de cai, necessariu pentru armata in tempu de mobilisare, se va tipári, distribuí si trece la sectiuni.

Camer'a trece apoi la ordenea dilei si continua desbaterea a sup'ra §-lui 26. a proiectulu de lege despre organizarea capitaliei, care paragrafu tratadia despre institutiunea de virilisti.

Iosifu Madarász cetesce doue puncte d'in una petitiune a cetáti Bud'a cátra dicta, spre a documentá, cá asertiunea ministrului de interne, dupa carea capital'a ar fi multiumita cu introducerea sistemului de virilisti, este ratecita. Ministrulu a mai afirmatu, cá institutiunea de virilisti n'a provocatu spiritulu de caste nici discordia in sinulu poporatiunii. Diu ministru este inse in erore, cá-ci discordia esiste, si daca ea nu s'a manifestatu in tempu de pace, cu atátu mai sentitoria va fi in tempuri critice.

P. Hoffmanu (deachistu) inca combate instituti-

BOISIORA

Cultur'a pesciloru.

(Urmare.) *

In privinti'a pescaritului nu a existatu nice cá exista vre-una lege; totu insulu poteá vená pescii candu si pre unde voiá; nice chiaru acele principie generale, cari se afla in privinti'a venatorei selbateloru, dupa cari venarea acestor-u a e interdisa in anumite anu-timpuri, de esemplu pre timpulu fetatului pana la intiercarea puiloru, pescii, dícu, n'au avutu nice cá au — dupa cátu mi-e cunoscutu — in tierele locuite de romani vre-unu favoru s'au crutiare, nice d'in partea particulariloru, nice de la statu si guvernulu.

Particulariulu si-negliga, ba si-periclitadia interesele pentru unu venitú momentaanu si parutu, guvernatorii si legiuitorii lasa pradei nisce animale, prin a caroru venitú s'aru poté implé pungile particulariloru si redicá venitulu statului; nisce animale, cari dau nutrimentu in prisosu pentru mii si millione de omeni; si prin acest'a ajuta a se sterpi d'in apele nostre cele numeroase nisce animale, cari fora cea mai mica concludere d'in partea nostra ni aducu multe folose si in timpuri neindurate ni deschidu una cale de scapare.

Fia-mi permissu modest'a parere, cá daca pescii aru fi avutu cultivatori si spriginitori omeni, — nu precum s'a intemplatu, d'in cari mai in urma se devina apostoli religonari, — ci mai multu barbati, cari aru fi devenitu legis-

latori si guvernatori, deca aveau de amatori omeni cu mari stari, atunci ve asiú poté asigurá, cá cultur'a pesciloru nu ar' fi devenitu mai pucinu considerata, de cátu chiaru a fiareloru selbatece; atunci v'asiú poté asigurá, cá cultur'a pesciloru ar' fi mai inaintata, si in acestu casu asiú poté díce, cá cu spelele ce se facu pentru prasierea selbatecelorú, cari servescu numai de a irritá gustulu unoru-a, pre cari nu sentitoria fome i face se se puna la mesa, ci mai multu numai dorinti'a, cá se dovedésca, cá si in asta privintia sciú se-si pazesca trufi'a, si cá totu-si multimea de mancári se aiba ce-va trecere e necesitate si de acelea bucate, prin cari se escite si se irrite gustulu, — cu acelea spese, dícu, séu si cu mai pucine, intrebuintate spre popularea apelorú, s'ar poté produce pesci, pre cari, in privinti'a delicatetiei, nu-i intrecu selbatecele; éra in privinti'a nutrimentului si mistuirei sunt mai priinciosi; — s'aru poté produce o cantitate mare de nutrimentu pre cátu de cu satú si sanetosu, pre atátu de placutu. — Prin cantitatea insemnata a acestui nutrimentu aru deveni si clasa muncitoria in positiunea, de a-si mulcomi fonea prin una bucata de carne, carea i restauradia poterile perdute prin ostenelele dilei cu multu mai bine, de cátu neajunsulu si pucinu contienetoriulu nutrimentu, care constá mare parte d'in verdetiuri si frupte.

Éra intreprindietoriulu si-ar aflá racompensa cu multu mai bogata; capitalurile intrebuintate aru aduce interese multu mai mari, de cátu aducu acum; — si pre lunga acest'a bucuri'a lui pote fi mai complecta, sciindu cá au adusu unulu d'in cele mai insemnate servicie clasei muncitorie, adeca celei mai mari si mai insemnate parti a omenimei,

Pescaritul naturalu s'a practicatu si se practica si asta-di, unde numai se pote, pentru cá e celu mai rentabilu, si nu recere neci capitaluri neci griga. — Atáta numai, cá metod'a ast'a de pescaritu nu pote se duredie multu, cá-ci chiaru apele cari ni se par: a fi nesecabile in privinti'a pesciloru, de la unu tempu sterpescu; si acest'a este prea naturalu, pentru-cá nu numai cá pescii se urmaresca in totu timpulu, ci si propagarea loru e impedecata, daca nu de totu nimicita. Doveda despre acest'a sunt apele nostre numeroase si seci. Cu date istorice ni servescu germanii; asié ni spunu scriitorii loru cá inainte de anu 120 au chiaru in tieniturile cu apo mice, servitorii puneau stepaniloru conditiune, cá mai desu ae cátu de doue ori pre septemana se nu li-se dee mancare de „salmu.”

Toti pescii in genere au devenitu acumu una raritate, si servitorii sunt siguri, cá stepanii nu-i voru superá desu cu astfelu de mancári; inse saltu in specie vinu numai pre mesele avutiloru si capitalistiloru, a domnitor lorú si a celoru d'in apropierea lorú, pentru-cá au devenitu atátu de rari, in cátu acum'a, candu se recunesce perderea insemnata ce causédia lips'a lorú, se incerca sciinti'a si prass'a cu folosirea de capitaluri a-i aduce si immulti in apele unde odinora se pareau pré multi,

D'intre tierele romane Romania libera singura — si aici numai partile de langa fluvie mari, celea cu balti multe, si mai alese cei de pre malurile Dunárii, unde pescaritul naturalu se pote portá cu folosu, pentru-cá au in apropiere unu isvoru insemnatu de unde mai cu séma pre timpulu bataii vinu sume de pesci, anume d'in mare. Romania libera — anume partile amintite — au fostu si sunt inca in asta positiune fericita, pentru cá de o parte populatiunea

*) A se vedé nrlu trec. alu „Fed.”

lumea dlui V. Toth, si intre altele si-esprime mirarea, ca Ungaria necontenit vrè sè asigure drepturi noue pentru cei avuti, pre candu tota lumea lucra intru conservarea drepturilor se-aciloru si intru paralisarea influintei, carea, dupa natura lacuriloru, este propria si ambla mana in mana cu plutocratia.

Aug. Pulszky apera institutiunea virilistiloru si dice: Averea este labore gramaditu si acesta labore trebuie respectata. Elu se provoca la exemple d'in anticitatea classica, la istoria Romei si Athenei unde afla, ca au asistatu cele mai varie formule pentru principiulu virilistiloru.

Colomanu Tisza combate assertiunea ante-vorbitorului, ca in plutocratia se dau drepturi numai laborei capitalisate. Acesta inse nu insemnèd' alt'a, decâtu intorcere la timpurile avitice, privilegiare sub altu titlu. Nu este adeveratu, ca virilismulu n'ar creà unu spiritulu de caste, precum crede acest'a ministrulu Toth; acestu spiritulu s'a creatu indata cu intruducerea sistemulu de virilisti, differentia este inse, ca nu e tocmai asiè de batatoriu la ochi, ca celu d'in India. Elu tocmai asiè provoca spiritulu de caste ca si nobilimea, carea inca s'a datu pre basea meritelor.

Dupa ce mai vorbesce ministrulu Toth, Adamu Lázár, Iuliu Schwarcz, Andreiu Tavaszi si Aristide Máttyus, presedintele redica seditia dupa 2 ore.

D'in comit. Satmariului, 13. nov. 1872.

De candu s'a stersu decim'a pentru vie mai vertosu, intre poporulu nostru romanescu se potu aud' astu-feliu de declaratiuni: „Multumimu lui Ddieu, ca iobagi'a a trecut, decim'a viiloru s'a stersu, amu dori sè se mai terga si birulu, si diliele de claca, ce suntemu detori a le da preotiloru.“ E de insemnatu, ca forte multi identifica si asta-di acele prestatiuni cu iobagi'a si decim'a cari le dau, ecca asiè in numele Domnului, preotimèi, si neci decâtu ca solutiune pentru sierbitiele sacre.

Incetarea acestoru prestatiuni, nimese n'ar dori-o mai bucurosu, de câtu noi preotii, cari suntemu satii p'na dupa urechi de frecarile, neplacerile, si neintelegerile fara de numeru, casinate prin pretinderea lepticalorulu si a dililoru de lucru parte dupa schem'a d'in 1836, primita de comunitatea comit. Satmariului, parte dupa statutele ven. guvernulu diecesanu gr. c. Oradanu, in câtu pentru parochiele tienetorie de acea diecesa, facundu-se unele modificatiuni pofite dupa impregiurari. Despre aceste prestatiuni, asta-di mai multa ca ori si candu, se pote dice, ceea ce a disucutare preotu intrebatu, ca ce solutiune are? „Doue miertie de gozu de la fia-care casa si doue dille de necadiu“ tu respunsulu.

Candu dà bunulu Ddieu, de se facu bucate in abundantia, mai trèca duca-se; in e necesulu si neajunsurile si-au ajusu culmea de vre-o 3 ani incoce, de candu bucatele au fostu pucine si scumpe, in câtu si acei poporeni, cari sunt in stare mai buna, cu asiè dr.goste si-implinescu detorintiele, ca si cum si-ar rupe câte una bucata de carne d'in trupu! — Amara, si urtiosa dasdia (dare), candu unii — pre langa tote ca aru poté, de aru voii — de doi trei ani n'au solvitu, ci sunt in restantia — dora in eternu! In parochie mai mari si provediute cu pamenturi parochiali aceste inconvenientie nu sunt asiè de simtitorie, inse cu atâtu mai simtitorie sunt ele in alte parochie mai mice si fara, séu cu forte pucine pamenturi parochiali.

Intru adeveru, acestu sistemulu de solutiune, dupa a mea convingere — este de una natura primitiva si necorespun-

ditoria; prin urmare, si pana ce s'aru schimbá cu unu altu sistemulu mai conveniabilu demnitatii statulu preotiescu, — ceea ce ar redicá auctoritatea preotimèi, scutindu-o de vatemarile nedemne, la cari a fostu espusa prin sistemulu de pana acum. — Ministeriulu de cultu ar trebui sè fia mai ca respectu cátra ven. guvernulu dieces. gr. c. oradanu, si mai liberalu facia cu preotimèa, in interessulu carei-a guvernulu dieces. numai cu „dreptu si dreptate“ a facutu unele modificatiuni privitorie la prestatiunile conveniente.

Guvernulu diec. inca in an. 1853 a dispusu, ca servitorii conventiunati, cari cá atari capeta si casa spre singur'a lor locuintia, si anumitu pamentu pentru de economia, inca sè deè preotulu competintia lepticala s. a. ceea ce s'a si practisatu pana in diliele mai de aproape, candu in. ministeriulu de cultu si invet. cu datulu 4. oct. a. c. nr. 25,748 i deslèga de la asseminea detorintia, luandu de cinsura schem'a edata de Emanuiliu Olyszvsky f. episcopu de Muncaciu in an. „1756“.

In anulu 1869 S.S. D. Episcopu Iosifu Popu-Selagianu a rogatu comitetulu comit. Satu-Mare, ca poporeni, gr. cat. d'in ambitulu diecesei Santiei Sale, asseminea celoru d'in Vezendu, sè fia indetorati a solvi prestatiunile lepticali dupa fonduri, de-ora-ce mai multi poporeni in deosebite renduri au cumperatu, si tienu mai multe de a cele fonduri; ca-ce altcum preotimèa semte multa dauna in venitululu seu; Acesta rogare s'a facutu pre basea deliberatulu lucutenentiei r. ung. de la 25. apr. 1863 nr. 24,282, emisu in caus'a Vezendaniloru, care deliberatu prin memoratulu comitetu comit. s'a si publicatu.

In. ministeriulu de cultu acum totu sab datulu de 4. oct. a. c. vine si cá respunsu la representatiunea Santiei Sale dlui episcopu, dà lovitura si acestei intentiuni, d'cundu: „ca capii de familia sunt detori a solvi preotulu, inse nu dupa cuantitatea proprietatii de pamentu“ s. a. basandu-se totu pre Olyszvski d'in an. 1756.

Facia de aceste anomalie d'in cari totu noi, si numai noi preotii gustámu, fia-mi ertatu a observá, ca alte timpuri a fostu in an. 1756, si pana la 1848, si altele de atunci incoce, pana la total'a stergere a iobagiei si de s'au facutu stramutari in fonduri, era in interessulu fostiloru domni pamentesci a le da acela totu la omeni, pre cari sè-i iobagésca, si in generalu le cumperau omeni d'in locu; inse de la stergerea iobagiei incoce, fondurile fiendu libere, sunt espuse mereu la stramutari estraordinarie, devenindu acele in multe tipuri si moduri in mani straine, sunt apoi era-si comunitati ca acelea, unde unii poporeni tienu, câte 3—4, pana si la diece fonduri, dupa cari acum respectivii proprietari sunt deslegati a solvi competintiele preotiesci mai nainte avute.

Cátu este ds corectu pasulu acestu-a nu sum eu chiamatu a-lu j. decá, ci on. publicu. Atát'a am numai de a insemná, ca treb'a competintieloru, despre cari amu vorbitu, — de 22 ani peste atátea fase, stramutari, si restramutari a trecut; atátea modificatiuni au intrevenu, in câtu limpedirea perfecta numai prin unu nou sistemulu de solutiune se pote efeptu.

V... P....

VARIETATI.

* († Necrologu.) *Ladislau Vas, Balintu*, meritulu tribunu alu poporulu, condecoratu cu ordulu M. Sale imp. alu S. Ane classe III. pentru merite, proprietariu, si fostu notariu a mai multe comune, dupa unu morbu scurtu

Staritiulu n'a gasitu nice cu parale pastravi in aceste ape inainte abundante, ci a fostu nevoitu sè merge si sè cumpere de la Brasiovu.

La Romani statulu preotiescu se ocupa in genere nu numai cu de ale s. beserice, ci, ca sè pota subsiste, sunt nevoiti onorar. prenti a intreprinde si care-va meseria si mesei'a loru cea mai iubita e aceea a Romaniloru in genere, a nume agricultur'a. — Tagmei calugaresci nu i este datu, ma dupa impregiurari de facia — lipsiti de ori-ce mosie — nu li este cu potentia a se ocupá cu acest'a, inse poftesca on. cetitoriu a cercetá vre-un'a d'intre monastiri, si lu potu incredintia, ca va fi surprinsu vediendu, ca toti d'intre calugari, pre langa implinirea celoru sante, au si care-va meseria, pre unulu d'intre d'insii lu vedi lucrandu la strunga, pre altulu alte lucruri de lemuu; pre unulu ocupandu-se cu florile, pre altulu cu gradi'a de legumi; pre unulu cu vini'a, pre altulu facundu cosiuri, s. c. l.

Neci de pescaritu nu s'au lasatu, ci gasesci unii pescari passionati, inse dorere, pucinu sunt la noi cunoscutu alte metode de câtu cea naturala, a carei-a rezultata finale este sterpirea pesciloru, cu tote ca pescariulu are indetorirea d'a se ingrigi nu numai de pescuire, ci si de propagarea si dezvoltarea pesciloru.

Precum la munte pastravii devinu d'in ce in ce mai rari, asiè si la campie se afla fluvie si alte ape, in cari odinora sè prindeau pesci cu mertia, acuma inse sunt secate si multu seracite.

Aceste fapte adusera si pre parentii nostri la convingerea, ca nu e cu scopu a pescui fora intrerumpere; si ci in prevederea loru condusi de esperientie au stabilitu asiè d'cundu una regula in privintia pescaritului; deci si asta-di

de 10 dile, in florea etatei sale abiè de 42 ani, si 19 ani a fericitei sale casatorie, spre celu mai mare desastru si dorere a numerosei sale familie in 16. noemvre la 4 ore d. m. provediutu cu santele sacramente s'a mutat la celea eterne; lasandu in profundu doliu precredincios'a sa socia: Teodosia Molnaru, pre fii sei: Iuliu, Ioanu studinti — Rorulu infante si Lucretia, toti in etatea cea mai frageda, nu mai pucina dorere semtu fratii sei Ioanu, Iosifu si Alexandru toti trei prenti romani, nestorulu seu unchiu Lazaru, parochu in Carpenisiu si dulcii sei veri Simione cav. Balintu protopopulu Bistrei, Adalbertu doctoru de medicina si fisicu in Rosia mo.t. precum si alti numerosi consangeni si amici. Ossemintele repausatulu s'au immormentatu in cimeteriulu comunei Petridului de diosu, dupa ritulu gr. unit. in 19. noemvre la orele 2 d. m. beneventandu-se 8 prenti si asistandu unu numeru frumosu de functionari bes. si civili si alti stimatori. Fia-i tierin'a insiora!

* (La universitate) de la Clusiu s'au inscrissu pana acum'a 255 ascultatori. Anume 170 ascult. de legi, 31 de scientiele naturali, 21 de filosofia, 33 de medicina.

* (Santire de beserica.) In septeman'a trecuta s'a santitu cu pompa si solemnitate beserica cea noua rom. gr. orient. d'in Mercuria (Ardelu) una d'intre cele mai frumose beserice romane. Inceputulu la redicarea acestei beserice s'a facutu in an. 1863/4 la intreprida nisuntia a d. Elia Macellariu; asemenea si la redicarea falniculu edificiu alu scoleloru normale d'acolo. Era bravulu poporu romanu d'in scaunulu si opidulu Mercuria inca a contribuitu dupa potentia la innaltierea acestoru doue locuintie sante. Actulu santirei besericei l'a implinitu vicariulu arcidiecesanu, d. N. Popea, (ca representante alu morbosulu metropolitu) cu asisintia mai multoru preoti si in presintia unii poporu numerosu.

* (Advocatu nou.) D. Ionu Munteanu, a deschisu in Sabesiu (Ardelu) cancellaria advocatiele

* (Allegeri de deptati la univers. fudului reg.) In scaunulu Sabesinulu in loculu dlui Georgiu Baritiu demissionatu, s'a alesu d. adv. Stefanu Pecurariu. In Kézd-Orba [Secuime] s'a alesu deputatu dietale oppositionalulu Dr. Carolu Cseh, cu majoritate de 800 voturi. In cerc. elect. Tasnadu (cottulu Solnocu-de-medilocu) s'a alesu Alessiu Kabos, d'in stanga estrema deputatu dietale cu major. de 850 voturi.

* (Restauratiunea magistr.) in opidulu Ocn'a Sabiinulu s'a tienu in 21. noem. Alesii sunt toti unguri, afara de adv. Dr. Ionu Nemesiu, care este alesu de fisicu magistratuale si d. Ionu Ciuvica de cancellistu. Representanti'a opidana in data dupa alegere, numi pre ministrii Andrássy, Lonyay, Pauler si pre D. Franciscu Deacu de civi onorari ai opid. Ocn'a (rara distinctiune!!)

* (Congressulu agrariu) ce se va tiend in Vieun'a in 1873, se va ocupá cu urmatoriele chestiuni: 1. Este ore necessariu, ca congressulu agrariu, precum s'a observatu d'in mai multe parti, sè se convoce in intervale otarite, séu ca elu sè se prefaca in una institutiune permanenta si stabila? — 2. In congressulu primu s'a otaritu modulu si form'a de comunicatiune intre ministeriulu de agricultura si intre societatile agrarie, acum se nasce intrebarea, ca doveditu s'au acestea prin usulu [de pana acum de corespondietorie si favorabile pentru societati, séu ca se facu propuneris ce felu de propuneris se facu in acesta privintia? — 3. Ce esperintie s'au facutu pana acum in privintia organizatiunii interae a societatiloru agrarie si intru câtu offere acest'a garantia pentru assecurarea unei tratari factice

jierei e rara, de alt'a comerciulu nu e asiè dezvoltatu, câtu si d'in caus'a, ca pamentulu binecventatu a provediutu locuitorii sei cu prisosu de tote cele necesarie; — inse acum candu spiritulu de inavutire a devenitu aproape generalu, candu populatiunea se immultiesce cu pasi repedi si mai cu seama prin inundatiunea de straini, si candu caile de comunicatiune se restabescu cu pasi gigantici; — acum, in faci'a tuturoru acestoru-a pescaritululu naturalu va poté sè se sustiena multu, numai sub pedeps'a de a deveni si Romani'a libera in doreros'a stare a sororiloru sale, — pentrucá de o parte omulu spre a-si ajunge scopulu propusu — inavutirea — nu va lasá nimicu neincercatu, si isvorele, cari i voru promise una respalire a osteneleloru sale si unu venitu, voru fi esploatate cu cerbicia pana la desecare; — pentrucá asta-di cerintia pentru tiera si pentru populatiunea immultita e cu multu mai mare decâtu altu candu-va, de unde de sine urmedia, ca apele voru fi mai bine cautate si pescii mai cu ingrigire, mai aspru urmariti; câtu si pentrucá asta-di comerciulu cu pesci e mai viou, asiè eradu, de câtu mai nainte, cerintiele, in afara mai mari, si asiè ce e mai naturalu, de câtu ca comerciantii nu voru lasá nimicu nefolositu spre a poté multiumi cerintiele avendu d'in ast'a si unu profitu mare.

Pescaritululu naturalu nu se pote si nice ca se va poté sustiené; acest'a ni-o dovedesce prin fapte esperintia de tote dilele, ca-ci faptululu este, ca rurile si pariecele muntiloru au devenitu mai de totu desierte de pastravi. Unu faptulu de curundu intemplatulu va demonstrá aceea ce sustienu. Staritiulu de la monastirea Predealu a fostu invitatulu de Prea Santia Sa Mitropolitulu Romaniei, ca pentru parale sè proveda mes'a sa cu pastravi pre timpulu siederii P. S. S. acolo.

se tiene ca norma in Romani'a libera, cu taierea lacuriloru cu pesci, séu dupa cum se numescu aici a elastaielorlu sè se intimple numai dupa unu cursu de 3, seau 5 ani. Acesta regula e unu pasu spre una cultura mai corespondietoria, si are de scopu a lasá pesciloru timpulu spre a se poté immulti si dezvoltá.

Altii dau si mai buna ingrigire lacuriloru cu pesci, lasa sè le curatie de tote buruenile, tufisii si alte obiecte impedecatorie dezvoltarii pesciloru; — plantedia marginile loru cu arbori corespondietori, ba chiaru pazescu pescii contra inimiciloru loru, ai clocitarei si puiloru loru. — Pre câtu sunt tote aceste remedie de salutare si de doritu a se generalisá, pre atátu de rari sunt exemplele, de-si timpulu recere sè ne apucámu seriosu de taptu, ca-ci numai asiè se va poté impedecá concurentia straina si se va poté dezvoltá si generalisá unu ramu de cascigu, si se va poté desfundá unu isvoru abundantu pentru multiumirea poporatiunei.

Precum au urmatu si urmedia romanii in privintia pescaritului, asemenea au facutu si alte natiuni pana ce au devenitu si apele loru serace séu chiaru lipsite de ori-ce specie de pesci. Inse impregiurari favorabile si mai alesu evident'a lipsa i-a constrinsu a cugetá mai seriosu a supr'a acestoru animale; asiè ei au intreprinsu una cultura mai corespondietoria pentru prasirea pesciloru, si prin ast'a si-au atrasu multiumita generala, câtu si venituri materiali.

(Va urmá.)

a afacerilor tehnice? — 4. In urm'a experientelor facute fire-ar' ore de doritu a se face niscari schimbări de principiu in privinta afacerii de subventiune preste totu séu numai cu privire la uale ramure ale ei, referesca-se apoi aceste indreptări la portarea ministerului séu a societătilor agrarie, totu un'a? — 5. Propunu-se cu privire la promoverea instructiunii agrarie, subventiunata de ministerele de agricultura, dispunetiuni si mesure numai modificate, séu cu totul noue? — 6. Ce s'ar poté întreprinde spre a promove meliorarea agraria in sensu mai largu, atât d'in punctu de vedere tehnicu, câtu si financiaru, pentru cá sè corespunda referintelor tierelor singuratic? Recomenda-se si sub ce conditiuni se recomanda, a impartí anticipatiuni d'in partea statului, séu a installá comissari agrari, ingineri cultivatori, maistri pentru cultivarea lividioru, séu a adoptá una forma otarita de instructiune speciale in caus'a ingineriei agrarie pentru diferitele clase ale acestei cariere? — 7. Pre ce calle s'ar poté promove mai cu effecta generalisarea asociatiunilor pentru prosperarea productiunii si industriei agrarie? — 8. Ce mesure aru fi d'a se luá pentru promoverea creditului agrariu? — 9. In ce privinta ar' avé legislatiunea agraria cu osebite trebuintia de întregire prin legi nove, si cari aru fi principiile, pre cari aru avé sè se basedie novele legi?

*(Starea colerei), dupa reportele oficiale este urmatori'a: De la 28 noemv. pâna 1 dec. in Bud'a s'au ivitu 30; între ostasii d'in Bud'a 5 si in Pest'a 48 casuri.

Sciri electrice.

Constantiniana, 27. nov. Situatiunea interna d'in Franc'ia preocupa opiniunea publica in unu modu straordenariu. — Escomunicatiunea patriarhului d'in partea sinodului este fapta.

Bucuresci, 27. nov. Camerele s'au deschis prin discursu de tron, care constata, cá situatiunea financiara a tieriei ar' fi favorabile, ceea ar' fi d'a se multumí numai introducerii regiei (monopolului) de tutunu si legii pentru timbru; discursulu amintesce apoi liniile ferrate Pitesci-Craiov'a Turnu Severinu si Verzerov'a, cari se voru construi, precum si i productulu inieloru Pitesci-Galati-Romanu, care inca in anulu acestu-a promitte una miciorare a annuitatiloru garantate. Discursulu promitte reforme in tote ramurile administratiunii si dechiara, cá referintiele cu tierete externe sunt forte multumitorie.

Zagrabia, 27. nov. D'in tota Croati'a si Slavoni'a se tramitu deputatiunii regnicolare croate adrese de incredere si i se exprime recunoscintia deplina pentru atitudinea observata.

Vienna, 28. nov. „Wiener Ztg“ publica nun autografu imperatescu cátra ministrulu de interne, prin care se convoca senatulu imperialu pre 12. decemvre.

Praga, 28. nov. Diet'a a tienutu o siedintia secreta, in care, cu tote voturile contr'a trei a decisu, a aprobá arrestarea pentru investigatiune a lui Gregr si Scelsiovski.

Berolinu, 28. nov. Cu privire la unu articlu apparutu in „Bien public“, care appeledia la tierete externe, spre a opprime oppositiunea d'in adunarea nationala, „Spener'sche“ si „Nordd. Ztg“ constatedia nedemnitata unui asemene appelu; ambe aceste foi asecura, cá tierete externe voru observá cea mai stricta neutralitate facia cu luptele de partita in Franc'ia, si nu voru sprigini nici pre Tiers, nici adunarea nationala. Germania respectedia vointia Franciei in privinta alegerii forme de guvernare si a barbatiloru de la guvern.

Belgradu, 28. nov. Privilegiile acordate primei banee serbece prin adunarea nationala fure aprobate d'in partea principelui si oficialminte pronulgate. Banca are dreptu d'a impartí credituri ipotecarie, d'a emitte obligatiuni

pemnorale, d'a face imprumuturi publice si pentru acestea a edá obligatiuni pentru detorie si documente de premie, d'a face întreprinderi industriale si de alta natura, d'a edá actiuni si prioritati si d'a luá perte la întreprinderi straine. Mai de parte i este concessu a notá cursulu comerciului si de bursa. In casuri de concursu pretensiunile baneei se voru solvi indata, eventualmente ipoteca se va licitá, chiaru si candu banca nu va fi intabulata in loculu primu. Actiunile de banca, obligatiunile pemnorale si pentru detorie se voru amortisá cá si papirele de statu. Vechiele privilegie ale baneei s'au prolungitu inca pre alti 5 ani, pâna in iuniu 1879, in care tempu in Serbi'a nu este ertatu a se infintá societati de actiuni, cá institute banali cu unu asemenea ceru de activitate.

Madridu, 28. nov. In Saragossa donece irritatiune si miscare; guvernulu a luat measure, a intaritu garnison'a. Comunicatiunea telegrafica este intrerupta in mai multe locuri, cu osebite inse între Valenci'a, Murci'a si Cartagen'a. Truppele operedia pre totindenea cu successu contr'a insurgentiloru. „Epoca“ comunica, cá s'au tramissu truppe francece cátra confiniile ispaniole; se crede, cá aceste truppe au missiunea d'a formá una armata de observatiune.

Berolinu, 29. nov. 50 de membri repara d'in fractiunea conservatoriloru vechi a camerei reprezentantiloru si asta-di sera se constituescu ca fractiune noua nationala conservativa. Vicepresiedintele Köller inca s'a alaturatu la ei.

Parisiu, 29. nov. Stang'a radicale a decisu, la propunerea lui Gambetta, cá in sied. de mane sè votedia unanimu pentru propunerea guvernului.

Burs'a de Viena de la 29. noemvre, 1872.

5% metall.	66.25	Londra	103.60
Imprum. nat.	70.25	Argintu	108.—
Sorti d'in 1860	102.50	Galbenu	5.08
Act. de banca	985.—	Napoleond'or	8.65 1/2
Act. inst. creu.	341.25		

Propriet., edit. si red. respundiet.: **ALES. ROMANU.**

Invitare de prenumeratiune

la

WIENER COMMUNAL ORGAN

(organu comunale de Vienna),

care appare in Vienna de la 1. decemvre 1872 si este

organu pentru tote affacerile municipali,

cu osebite consideratiune

la organizatiunile autonome ale representatiuniloru cercuali, ale camerelor de comertu, casselor de pastrare si de anticipatiune (imprumutu.)

„Wiener Communal Organ“ are scopulu, d'a scrutá si debate meritoriu tote cestiunile de administratiune municipale si de legislatiune municipale, si d'a servi cá conducatoriu probatu in tote affacerile municipali. Asemenea va fi elu unu organu pentru essegintiele representatiuniloru cercuali, a camerelor comerciali si a casselor de pastrare si anticipatiune, spre a dá directiune prin svaturile sale pre aceste terenuri de autonomia si spre a recomandá institutiunile cele mai bune si mai favorabile.

„Wiener Communal Organ“ este deci neaperatu de trebuintia pentru tote auctoritati municipali si cercuali, pentru

tote camerele comerciali, precum si pentru casselo de pastrare si de anticipatiune.

„Wiener Communal Organ“ se va interessá cu totu zelulu si de toti functiunarii municipali si cercuali, precum si de cei de pre la camerele de comertu si casselo de pastrare si anticipatiune, si totu-de-un'a va publicá dorintia si gravamine relative la interesele acestoru functiunari.

„Wiener Communal Organ“ va aduce portretele si biografiele presiedintiloru si membriloru mai escellenti ai representatiuniloru municipali si cercuali, ai camerelor de comertu, precum si ai casselor de pastrare si anticipatiune.

„Wiener Communal Organ“ se recomanda cu osebite auctoritati municipali si cercuali, camerelor comerciali, precum si casselor de pastrare si anticipatiune pentru publicatiuni de concursuri la ocuparea posturiloru, s. a.

„Wiener Communal Organ“ appare de 2 pre luna pretiulu d'impreuna cu portulu postulu face numai 4 fl. pre unu anu, 2 fl. pre jumetate de anu si 1 fl. pre patriaru de anu.

Abonamentele se tramitu prin asemnate postali la administratiunea dinariului „Wiener Communal Organ“, Vienna, IX., Dietrichsteingasse Nr. 8.

Redactiunea diariului

„Wiener Communal Organ“

[2—3]

Vienna, IX., Dietrichsteingasse Nr. 8.

Sifilitic'a si impotentia,

fia vechie séu de curundu nascute,

se voru tratá dupa metodulu homeopaticu de Dr. I. Ernst, Pest'a, strad'a idoliloru (Göttergasse) nr. 6., etagiulu II., usi nr. 15., de la 2—5 ore dupa media-di.

Aceste morhuri se trateza a dese ori in módulu cele mai usioru cu dose mari de iodu si argintu viu, si acestu se face numai spre ajungerea unui rezultatu momentanu. Patientii vindecati in modulu acestu-a voru cadé mai curundu séu mai tardu in morburile cele mai infricosiale, incátu inca in aducele betranetie voru avé, dorere, a suferi greu de consecintiele acestei tratári usiore si superficiale. Scutu contr'a acestoru felu de pericle ofera metodulu de tratare homeopaticu, care, precum este cunoscutu, nu numai cá vindeca dorerile cele mai invecchite, ci efectulu lui este asié de binefacatoriu, incátu nu lasa nice cea mai mica tamera de urmári rele. Diet'a ce se va prescrie este simpla si usioru de tienutu. (1—12)

Eu Vilelmin'a Rix

dechiaru prin acest'a publice, cá eu, vedu'a dupa Dr. A. Rix, de 16 ani sum singur'a si unic'a producatori'a a adeveratei si nefalsificatei

Pasta Pompadour originala

fiindu cá numai eu singura cunoscu secretulu preparatiunii. Anunciandu deci prin acest'a, cá numita Pasta Pompadour de acum incolo se pote aflá nefalsificata numai la locuintia mea, Wien'a, strad'a „grosse Mohrengasse“ nr. 14. trepta I., usi'a 62, admonizez sè nu se cumpere la nime altulu acésta pasta, fiindu cá de presente nu tienu nici unu depositu, si nici o filiala, si tote depositule de mai innainte le-am disolvatu pentru falsificárile obvenite. Adeverat'a Pasta Pompadour a mea, numita si **Pasta Miraculosa**, nu si-va smintí nici candu efectulu; successulu acestei Paste pentru faci'a omului e preste tota acceptarea si este uniculu medilocu garantatu spre grabnic'a si sigur'a alungare a totoruru sgrabuntieloru, petoloru, cosiloru, habitiiloru si alu niceloru de pre facia. Garanti'a intru atáta e de secura, in cátu daca medicinia remane fára effectu, **banii se voru dá inderetru.**

Una tegula de acésta Pasta escelenta, d'impreuna cu instructiunea, costa **1 fl. 50 cr.** — **Tramisu per „Nachnahme.“** Epistolele de procuratiune sunt de a se adresá cátra Vilelmin'a Rix, Dr. Witwe, Vienna, inners Stadt, Adlergasse nr. 12.; pentru placerea onoratiiloru mei partiditori, daca mi-voru incredintia unelo comissiiuni mice despre diverse articulu, voi dispunc cá sè se esecnte fára a computá vre o provisiune.

Adrese de multiamita nu se voru publicá.

[13—24]

Pre langa bani gat'a séu pre langa o arvuna de 10%, se

cumpere, vindu séu schimba

totu felulu de hartie de pretiu ce existu, precum:

Papire de statu, obligatiuni de prioritati, sortiuri,

actiuni industriale, de banca si de cale ferrata.

Se solvescu cupone si se indeplinescu

comissiiuni pentru burs'a ces. reg.

Sortiuri de totu felulu

se vindu pre langa solviri in rate lunarie de la 5 fl. in susu.

ROTHSCHILD si COMP.

Opernring 21,

VIENNA.

Actiuni valide pentru tote sortiturele,

lára alta solvire ulterioara.

Sortiuri de statu c. r. austriace d'in 1839, a 40. parte, — fl. 6

Sortiuri de statu c. r. austr. d'in 1860, a 20. „ — fl. 8

Sortiuri de premie unguresci d'in 1870, a 20. „ — fl. 7

Sortiuri de cale ferrata turcesci d'in 1870 „ a 20. „ —

(cu valoare pentru 36 sortiture) fl. 4

(20—20)